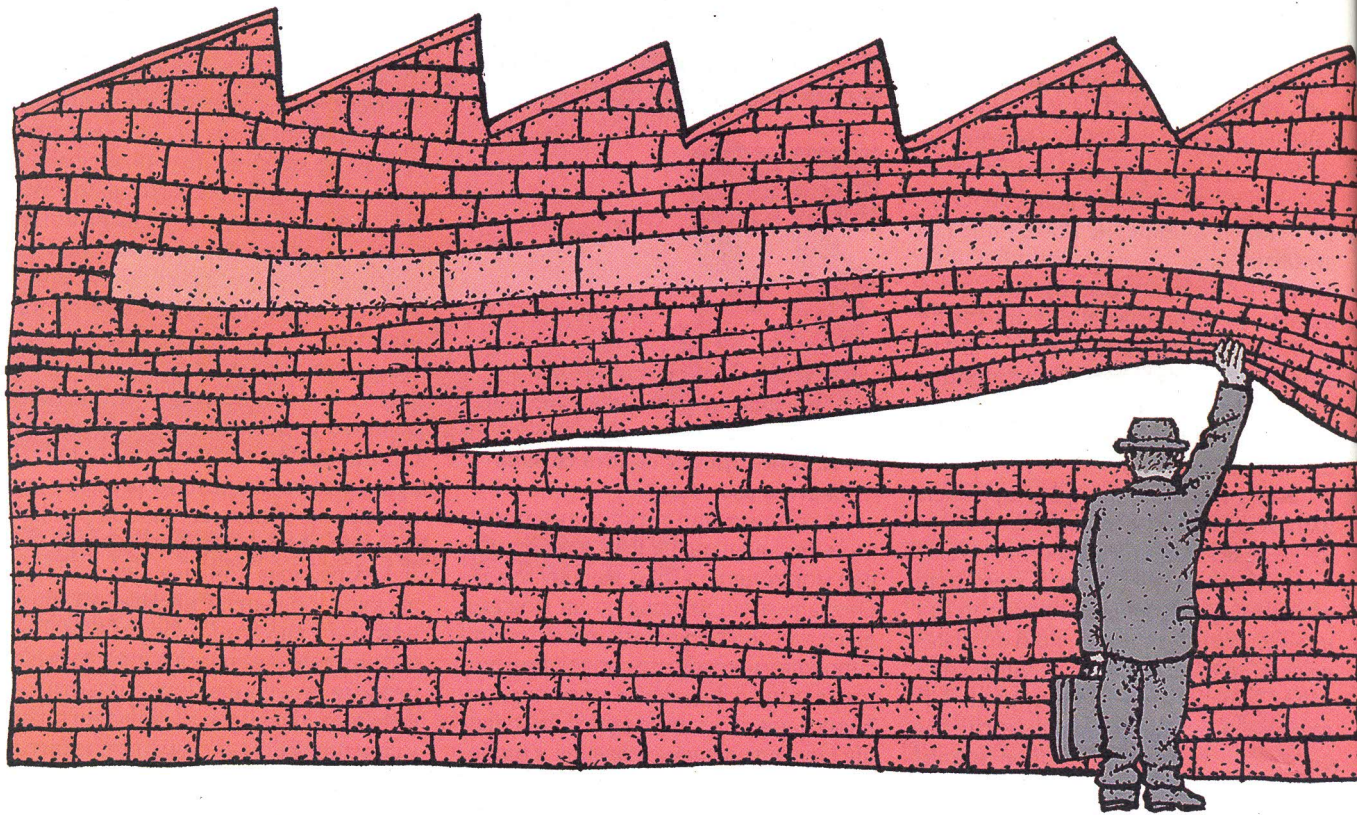

Нови закони о приватизацији и стечају

Дискретни потпис корупције

Стручњаци упозоравају да би одредбе попут директне погодбе или могућности отписа дугова могле бити злоупотребљене

Петрица Ђаковић

И за веровања да ће процес приватизације у Србији, започет 2001, донети опоравак привреде, економски бум, брзу и успешну трансформацију и десетине милијарди евра прихода за државу, остала су углавном сећања на спорне приватизације, велике афере и стотине хиљада изгубљених радних места. Приходи су једва око четири милијарде, успешност се мери сваким четвртим раскинутим уговором, а запосленост се у тим предузећима смањила за 60 одсто. И да зло буде горе, крај овог деценију и по дугог процеса, још увек се не назире, иако је пропис који регулише приватизацију мењан неколико

пута, а рок за њено окончање толико пута померан.

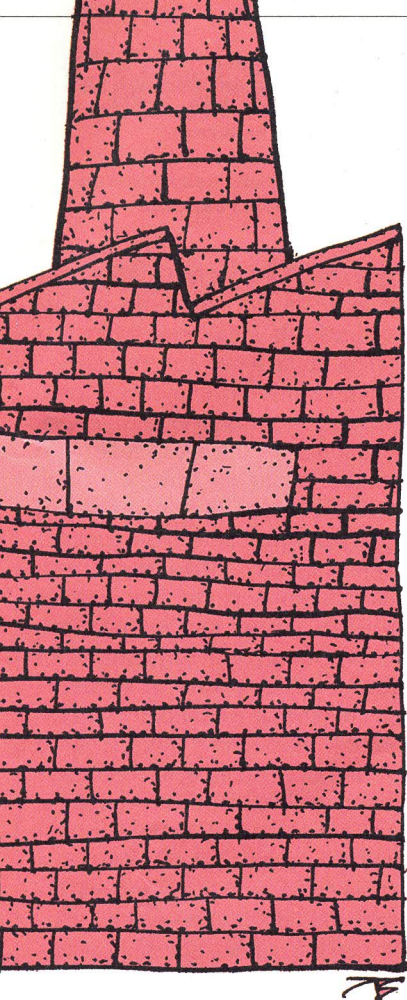
Због нерешене судбине 161 предузећа у реструктурирању, који већ годинама дишу захваљујући вештачким апаратима државе, и још око 420 фирми које се налазе на списку Агенције за приватизацију, ова влада је управо закон о приватизацији уврстила у врх својих реформских приоритета. Руку на срце, то је био приоритет и владе Ивице Дачића, али су измене овог закона, баш као и измене Закона о стечају, почетком ове године, након евидентног разлаза Владе и њеног министра привреде Саше Радуловића, повучене на дораду и по-

прављени предлози ових дана пролазе јавну расправу.

НИН је истраживао шта пише у нацртима закона о приватизацији и изменама и допунама закона о стечају и колико ће они допринети окончању приватизације и спровођењу бржег и јефтинијег процеса стечаја који евидентно чека многа од ових 584 предузећа.

Предлагач закона о приватизацији, Министарство привреде, позвало је руководиоце ових предузећа да најпре одговоре себи на једноставна питања попут оних - имају ли тржиште, људе, производ и партнере, а тек ако сва четири одговора буду потврдна, размишљају о начину приватизације, технологији или капиталу.

Уверени да се постојећим законом процес приватизације не може окончати, јер је време када је неко био спреман да купи 70 одсто капитала неког предузећа прошло, држава нуди неколико нових модела и метода продаје државне и друштвене имовине, и последњи дан 2016. намеће као крајњи рок да се овај процес већ једном заврши.

ИЛУСТРАЦИЈА: ЈУГОСЛАВ ВЛАХОВИЋ

Осим рока, нацрт закона о приватизацији предвиђа да се преостала предузећа приватизују продајом капитала, имовине, стратешким партнерством или пак преносом капитала запосленима или стратешком инвеститору без накнаде. Истовремено, ови модели ће се реализовати јавним прикупљањем понуда, односно јавним надметањем али и непосредном погодбом, ако ресорно министарство тако одлучи. Уз то, закон предвиђа да се за поједина предузећа може донети и посебна мера отписа дуга и финансијске консолидације како би се ово предузеће боље продало, а предвиђена је и могућност конвертовања дуга у капитал предузећа.

Све ће то радити Агенција за приватизацију, на чији ће предлог онда Министарство привреде за свако појединачно предузеће одлучивати која од понуђених форми ће се применити не би ли добили што уноснију и атрактивнију удавачу. Пошто ове и овакве неће нико.

Држава је уверена да ће јој овај приступ одређивања модела и начи-

на приватизације, тек након исказа-ног интереса инвеститора помоћи да са грбаче пореских обвезника скине годишњи трошак од око 800 милиона долара, пошто толико крчме посредно или непосредно поменута предузећа из џепова грађана.

На одржаним јавним расправама од министра Душана Вујовића могло се чути и како је план да након ступања на снагу новог закона, заинтересоване младожење у виду будућих инвеститора своје планове и понуде доставе Агенцији за приватизацију.

Тако би се најкасније до половине октобра знало која од ових предузећа имају шансу и за њих ће се онда одредити модел, метод или мера, а можда и све заједно, а која ће морати у стечај.

На овакав предлог закона, који предвиђа продају имовине, али и директну погодбу државе са будућим купцем, прво је реаговао бивши министар Саша Радуловић. Уз напомену да је ова влада потпуно одустала од његовог предлога приватизационог закона, Радуловић напомиње да је директна погодба ништа друго до наставак бесрамне пљачке државе уз пуно законско покриће. На овакву могућност уговарања реаговали су и из Савета за борбу против корупције упозорењем да овакав предлог оставља простор за корупцију, док поједини стручњаци упозоравају да је директна погодба забрањена јер се корупција управо и заснива на оваквим одредбама и дискреционим одлукама.

У Министарству привреде на ово одговарају да ће се метод директне погодбе користити само у изузетним ситуацијама, на основу јасног инте-

Министарство привреде ће за свако појединачно предузеће одлучивати која од понуђених форми ће се применити не би ли добили што уноснију и атрактивнију удавачу

реса Владе, а злоупотреба спречава-ти јавним објављивањем на интернет-страници Владе, што и није нека утеха знајући да и ова, али и претходне владе, неке важне уговоре и даље држе далеко од очију јавности.

Љубодраг Савић, професор Економског факултета у Београду, каже за НИН да се изменама закона о приватизацији окаснило, јер је јасно да по садашњем закону више нико неће ништа приватизовати у Србији. Ипак, и поред потребе да добијемо флексибилнији закон и више могућности да продамо шта се још продати може, Савић каже да не би страховао ни од директне погодбе, али да је реч о Швајцарској. „Нажалост, ово је Србија и прошлост нас учи да би легализација овог решења могла довести до корупције и мешетарења. Не бих унапред никоме веровао на реч да ће радити искључиво у интересу државе“, каже Савић.

Са друге стране, Драган Босиљкић, консултант за инвестиције тврди да морамо престати са хистеријом и вером да та предузећа нешто вреде, јер реалност је да су просечне цене имовине продате из стечаја испод 30 одсто њихове процењене вредности. Он верује да би чак и злоупотреба појединих одредби новог закона могла бити мања од користи коју би овај закон могао да има, јер нема сумње да ће инвеститори бити заинтересовани за предузећа или њихову имовину, сада када су им на располагању различити начини да до тога дођу.

Па чак и уз могућност да држава посебном одлуком нека од тих предузећа ослободи дугова према држави и јавним предузећима, али и могућности да на себе, односно на терет грађана, преузме дугове потенцијалне удаваче према банкама и осталим повериоцима. Иако закон предвиђа критеријуме када се то може урадити, а они су величина предузећа, важност за неки регион, број запослених, потенцијал или величина прихода, Савић каже да су то крајње уопштени критеријуми да се закон не би могао изврдавати. „За мене су то једне од најпроблематичнијих одред- ▶

ЖЕЉКО ШАФАР

► би овог решења. Као порески обвезник не пристајем да плаћам дугове неког бахатог директора који се обогатио и упропастио предузеће. И каква се ту порука шаље. Ако једно такво предузеће прогласите важним, како ћете избећи да то урадите за друго, треће...". Списак би се могао само продужавати, а тиме и трошак буџета који на себе преузима да отпише дугове или да их преузме.

„Влада ће приликом одлучивања о примени конкретне мере у циљу приватизације по једном од метода узети у обзир буџетске трошкове за предузећа која су предмет одлучивања, као и ефекте смањења ових директних трошкова у случају успешне приватизације“, одговарају за НИН у Министарству привреде.

Уз све ово, закон предвиђа и да се конверзија дуга држави у капитал може касније пренети инвеститору уместо субвенција које се дају директно из буџета, пошто се политика субвенционисања и привлачења инвеститора свакако настављају.

Нико, међутим, не може рећи колико се од ових готово 600 предузећа, уз све ове погодности, моделе и методе, а тиме и ризике да улазимо у нови талас корупције и мешетарења зарад личних интереса, може продати. Бојазан је да ће већина њих, пре или касније, завршити у стечају, јер су им обавезе одавно превазишле вредност имовине, и уз сав мираз који држава нуди, нико их неће хтети.

За такве, у припреми су и допуне закона о стечају. У Министарству привреде кажу да стечајни поступак у Србији траје у просеку три и по године, те су због потребе да он буде краћи и јефтинији, да се отклоне неки проблеми у пракси и спрече уочене злоупотребе, одлучили да унапреде постојећи законски оквир.

Ипак, стручњаци са којима смо разговарали тврде да јесте побољшана верзија постојећег закона, али да крупних измена нема, а тиме ни сигурности да би могле донети очекиване резултате.

Како тврде саговорници НИН-а адвокати Марко Милановић и Ми-

Притужбе на уставност

На јавној расправи о закону о приватизацији могле су се чути и примедбе на одлуку да овај закон буде *lex specialis*, тачније да има предност у примени уколико је нека његова одредба у колизији са одредбом другог закона. Стручњаци упозоравају да нема закона који у том смислу може бити изнад Устава Србије, а поједине одредбе закона о приватизацији крше Устав. Указује се најпре на одлуку о продаји имовине предузећа, пошто има имовине оптерећене хипотеком, а и јавна предузећа којима се дугује за рачуне, питају се шта ће бити са њиховим потраживањима, које држава планира неким предузећима да отпише заједно са дуговима за порезе или доприносе, не правећи разлику. Правници, пак, нису убеђени да је нека од ових одредби у супротности са Уставом, али не искључују могућност да би неко могао покренути поступак оценое уставности, што би свакако довело до новог пролонгирања рока за решавање судбине предузећа која чекају новог власника. Или стечај.

лан Јелић, из адвокатске канцеларије Карановић и Николић, добро је што се види намера да се пропусти и проблеми из постојећег закона сада покушавају променити. Тако се предујам за покретање стечајног поступка за микропредузећа ограничава на максималних 30.000 динара, али се и дају већа овлашћења повериоцима. Такође, поново се уво-

Нацрт закона о приватизацији предвиђа да се предузећа приватизују продајом капитала, имовине, стратешким партнерством или преносом капитала без накнаде

ди аутоматски стечај, уколико је предузеће дуже од шест месеци у непрекидној блокади. Ипак, ови адвокати нису уверени да ће то довести до бржег и јефтинијег стечаја, јер како кажу и даље процедура остаје слична, а уз недовољно ефикасне судове нико не може да гарантује брже стечајне поступке. За Марка Милановића је и Унапред припремљен план реорганизације у начелу добар модел, али ни у измењеној верзији, баш као ни у постојећем закону, овај модел реорганизације предузећа није довољно разрађен и нема прецизних механизма за покретање и контролу УППР-а. „УППР је нажалост у пракси често модел како да се пролонгира неминован крај дужника којим се поједини повериоци доводе у неравноправан положај. Оно што је такође новина је одлука да се Агенцији за приватизацију сада дају овлашћења да за предузећа у својој надлежности она сама може иницирати УППР, па остаје да се види како ће то функционисати“, каже Милановић.

Он похваљује идеју да се стане на пут злоупотребама у стечајном поступку које се врше преко повезаних лица стечајног дужника, одредбом да та повезана правна лица сада постају четврти стечајни ред за наплату и да се намирују на крају.

„По важећем закону сте имали честе злоупотребе јер би неки власник пред покретања стечајног поступка имовину тог предузећа пребацио на неко ново предузеће са којим је правно или чешће само фактички повезан, а онда би у овом првом покренуто стечај. Иако је стечајни управник имао могућност да покрене поступак да се та имовина врати у имовину стечајног дужника, то се ипак у пракси није довољно често дешавало.“

Адвокати Лазић и Милановић додају и да поред недовољно разрађених процедура за УППР, измене Закона о стечају не предвиђају правила за јединствени стечајни поступак који би се водио и за матично предузеће и његова повезана правна лица иако би то било логично и лакше за наплату поверилаца. **НИН**